Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Lausunto

1.6.2022

EDUSKUNTA
Valtiovarainvaliokunnan
maatalousjaosto

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2022 toiseksi lisätalousarvioksi (HE 81/2022 vp)

MTK kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä vuoden 2022 toiseksi lisätalousarvioksi ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Maatilayritykset joutuvat toimimaan tänä vuonna erittäin epävarmoilla markkinoilla. Kustannusten nopea nousu syö erityisesti kotieläintilojen kannattavuutta. Tämä heikentää sekä kotieläintilojen maksuvalmiutta että lainanmaksukykyä, mikäli tuottajahinnat eivät kohoa nykyistä selvästi nopeammin. Vilja, öljy- ja valkuaiskasvien viljelyn keskimääräinen kannattavuus voi sitä vastoin kuluvana vuonna kohentua viime vuoteen verrattuna, jos kasvukauden sadosta saadaan vähintään keskimääräinen. Tänä vuonna maatilayritysten keskimääräinen kannattavuus jää katovuoden 2021 tasolle. Kustannuspaine jatkuu myös vuonna 2023, mikä heikentää kannattavan tuotannon edellytyksiä entisestään.

Alkutuotannon raju kustannusnousu alkoi viime vuoden kesällä ja jatkui koko syksyn jopa tuplaten keskeisten tuotantopanosten hintoja. Näin on käynyt esimerkiksi lannoitteiden, energian ja rehujen osalta. Markkinoiden reagointi on ollut erittäin hidasta Suomessa verrattuna moneen muuhun EU-maahan. Syyksi tähän on esitetty mm. vähittäiskaupan erittäin keskittynyt rakenne, pitkät sopimusjaksot ja jäykkä sopimusrakenne. Lisäksi myös elintarvikkeita jalostavien yritysten suuri kotimarkkinakeskeisyys ja vientikanavien puute heikentää yritysten neuvotteluvoimaa kaupan suuntaan.

Syksyn aikana hintamuutoksia tapahtui lähinnä viljojen ja öljykasvien osalta, joissa hinnoittelu seuraa pitkälti eurooppalaista pörssihintaa. Kotieläintaloudessa hinnat pysyivät alhaalla pääosin vuoden loppuun saakka. Vuodenvaihteen jälkeen tuottajahinnat ovat lähteneet nousuun, mutta ei mitenkään kustannuksia vastaavasti.

Huhtikuussa 2022 tuottajahinnat olivat kehittyneet verrattuna edellisvuoden vastaavaan kuukauteen:

- E-luokan normimaidon hinta: +27 %
- Sonninlihan hinta: +14 %
- Sianlihan (lihasiat) hinta: +18 %
- Häkkimunien hinta: +10 %
- Lattiamunien hinta: +8 %
- Leipävehnän hinta: +55 %
- Rehuohran hinta: +72 %
- Ruokaperunan hinta: +7 %

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2425
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2425
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi

Huoltovarmuutta tukeviin toimiin hallitus ehdottaa yhteensä n. 293 milj. euron määrärahalisäyksiä. Pääosa huoltovarmuutta tukevista toimista kohdistuu maatalouteen. Lisäksi osa maatalouteen kohdistuvista tukitoimista on katsottu kuuluvan osaksi vihreän siirtymän kokonaisuutta.

Maataloudenharjoittajille maksettaviin energiaveron lisäpalautuksiin ehdotetaan 45 milj. euron määrärahaa. Maatalouden luonnonhaittakorvauksiin ehdotetaan 119 milj. euroa. Lisäksi maatalouden EU- ja kansalliseen kriisitukeen ehdotetaan yhteensä 20,6 milj. euroa, maa- ja puutarhatalouden kansalliseen tukeen 22 milj. euroa. Varsinaisiin maksuvaltuutta parantaviin toimenpiteisiin kohdistuu siten noin 200 miljoonaa euroa.

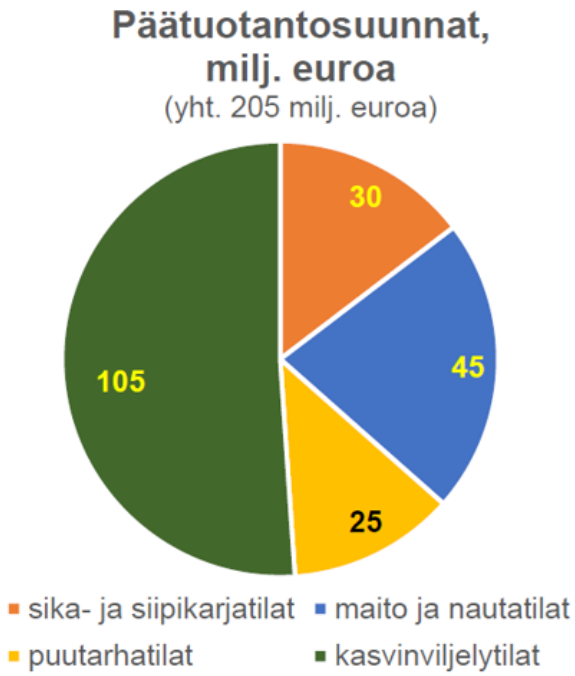

Maatilatalouden kehittämisrahastoon (Makera) tehtävin siirtoihin ehdotetaan 7 milj. euroa. Näin voitaisiin kattaa kustannukset, jotka syntyvät maksuvalmiuslainojen voimassa olevan myöntövaltuuden käytöstä. Maatilatalouden kehittämisrahastoon (Makera) tehtävin siirtoihin ehdotetaan lisäksi 28 milj. euroa maatilojen energiantuotantoon ja -käyttöön sekä muihin huoltovarmuuteen liittyviin investointeihin. Kansallisesti rahoitettaviin maatalouden biokaasu-, lannankäsittely-, ravinnekierrätys- ja hiilensidontainvestointitukiin ehdotetaan 7 milj. euroa, maaseutuyritysten energiainvestointitukiin 10 milj. euroa sekä ravinteiden kierrätyksen kokeiluohjelmalle 3 milj. euroa.

Kalatalouden yrityksille ehdotetaan 5 milj. euroa tuotantokustannusten noususta ja kansainvälisestä kriisistä aiheutuvien vaikutusten kompensointiin. Lisäksi Ruokaviraston tietojärjestelmistä aiheutuviin kustannuksiin ehdotetaan 3,5 milj. euroa.

MTK:ssa on pyritty tilamallilaskelmien avulla hahmottamaan miten hyvin ehdotetut nopeat huoltovarmuustoimet kohdistuvat eri tuotantosuunnille. Keskimäärin voidaan sanoa, että huoltovarmuuspaketti kattaa noin neljänneksen vuonna 2021 aikana tapahtuneesta kustannusnoususta. Vaihtelua tilojen ja tuotantosuuntien välillä on kuitenkin suurta:

- Sikatilat 23 %
- Lihasiipikarjatilat 10 %
- Lypsykarjatilat 19 %

- Lihanautatilat 27 %
- Viljatilat 43 %
- Erikoiskasvitilat 33 %

Kustannusnousu on kuitenkin jatkunut rajuna Venäjän hyökkäyssodan alkamisen jälkeen ja ennusteiden mukaan kustannukset jatkavat nousuaan tämän vuoden aikana ja mahdollisesti myös vuonna 2023. Näihin kustannuspaineisiin ei ole kuitenkaan muuta lääkettä kuin markkinoilta tuleva lisäraha.

Helsingissä 1.6.2021

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Johan Åberg
Maatalousjohtaja